

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ครกหินแกรนิตตาก

ทะเบียนเลขที่ สช 65100171

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครกหินแกรนิตตาก คำขอเลขที่ 60100168 ทะเบียนเลขที่ สช 65100171 ซึ่งมีรายการทางทะเบียนตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันยื่นคำขอขึ้นทะเบียน 29 กันยายน 2560

ประกาศ ณ วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2565

(นายวุฒิไกร สิริระพันธ์)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ครกหินแกรนิตตาก

Tak Granite Mortar หรือ Krok Hin Granite Tak

- (1) เลขที่คำขอ 60100168 ทะเบียนเลขที่ สช 65100171
- (2) วันที่ยื่นคำขอ 29 กันยายน 2560 วันที่ขึ้นทะเบียน 29 กันยายน 2560
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน จังหวัดตาก
ที่อยู่ ศาลากลางจังหวัดตาก ถนนพหลโยธิน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 63000
- (4) รายการสินค้า ครกหิน
- (5) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ครกหินแกรนิตตาก (Tak Granite Mortar หรือ Krok Hin Granite Tak) หมายถึง ครกและสากที่ผลิตจากหินแกรนิตเนื้อแน่น มีสีดํา สีดําลายจุดขาว สีเทาลายจุดสีดํา สีขาวลายจุดสีดํา มีเกล็ดแร่กระจายอยู่ทั่วเป็นครกทรงกลม รูปทรงสมส่วนกลมกลื่นเข้ารูป มีขอบด้านข้างใช้สำหรับจับหรือยก ผลิตด้วยเครื่องมือที่ทำให้ได้รูปทรงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นมาตรฐาน ผลิตในพื้นที่ 4 อำเภอ ของจังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า

ลักษณะของสินค้า

ลักษณะทางกายภาพ

- รูปทรง ครกทรงกลม ด้านในลึกพอเหมาะ ด้านนอกโค้งสวยงาม มีขอบด้านข้างใช้สำหรับจับหรือยก มีขนาดตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่
- พื้นผิว ผิวครกด้านนอกเรียบเนียนไม่ขรุขระ ผิวครกด้านในเรียบไม่ขรุขระ และผิวสากเรียบไม่ขรุขระ ก้นครกด้านนอกเรียบ วางกับพื้นแล้วมั่นคง
- สี มีสีดํา สีดําลายจุดขาว สีเทาลายจุดสีดํา สีขาวลายจุดสีดํา มีเกร็ดแร่ กระจายอยู่ทั่ว
- เนื้อหิน หินแกรนิตเนื้อเหนียวแน่น แข็งแกร่ง มีเกร็ดแร่กระจายอยู่ทั่วทั้งก้อน

กระบวนการผลิต

วัตถุดิบ

หินแกรนิตที่นำมาใช้ผลิตต้องมาจากในพื้นที่จังหวัดตากเท่านั้น ซึ่งจัดอยู่ในหินแกรนิตแนวตอนกลางของประเทศไทย เกิดเป็นมวลหินขนาดใหญ่ เป็นแนวยาวติดต่อกัน หินที่จะนำมาใช้ต้องมีลักษณะแข็งเหนียว ไม่เปราะ ไม่กะเทาะหลุดง่าย เนื้อแน่น แข็งแรงทนทาน เนื้อหินส่วนมากมีสีดํา มีเนื้อแร่สีขาวหรือสีเทาปนกระจายทั่วเนื้อหิน มีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ หินแกรนิตที่พบในจังหวัดตากเป็นหินอัคนีมวลไพศาล สามารถแบ่งหินแกรนิตตามวิทยาหิน ได้ 5 ชนิด คือ 1) หินมอนโซไนต์ 2) หินฮอร์นเบลนด์แกรนิต 3) หินไปโอไทต์แกรนิต 4) หินควอร์ต-ไดออไรต์, ไดออไรต์ และแกรโนไดออไรต์ และ 5) หินลูโค-แครทริกแกรนิต

เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต

- (1) เครื่องเจาะหิน (สว่านเจาะหิน)
- (2) เครื่องตัดหิน
- (3) เครื่องขัดหลุมหิน
- (4) เครื่องกัดทรงครก หรือแท่นกลึง
- (5) เครื่องแต่งทรงครกเก็บความเรียบร้อย
- (6) เครื่องเจียร, หินเจียร, ถ้วยขัด
- (7) ใบตัดหิน, กระจกเงาเจาะหิน, ชิกเมนต์, ค้อนปอนด์ และน้ำมันเคลือบเงา

การทำครก

- (1) นำก้อนหินแกรนิตมายึดล๊อคให้แน่น แล้วใช้เครื่องสว่านเจาะหินให้เป็นทรงกระบอกตามขนาดที่ต้องการ
- (2) นำแท่งหินทรงกระบอกเข้าเครื่องตัด โดยทำการตัดหัวตัดท้ายเพื่อให้ได้ความสูงตามขนาดที่ต้องการ
- (3) นำเครื่องสว่านเจาะด้านในเพื่อทำเป็นหลุมครก และเจาะด้านที่เป็นก้นครก
- (4) นำหินที่เจาะหลุมครกแล้วมาขัดหลุมครกด้วยเครื่องขัดหลุมหินให้สวยงาม
- (5) จากนั้นนำไปเข้าเครื่องกัดทรงครกให้ได้ทรงครกด้านข้างตามรูปแบบ
- (6) แต่งครกเก็บความเรียบร้อยโดยใช้สว่านแท่นตัดแปลงให้ครกหมุน แล้วใช้เครื่องหินเจียร เจียรให้สวยงาม
- (7) ตรวจสอบคุณภาพให้เรียบร้อย (อาจมีการพ่นทลวดลายหรือทาเคลือบครก)

การทำซาก

- (1) นำหินก้อนใหญ่มาตัดเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าตามขนาดซากที่ต้องการ
- (2) นำหินที่ได้เข้าเครื่องตัดเกลารินให้เป็นรูปทรงซาก
- (3) นำซากที่ได้มาฉาบผิวให้สวยงาม และเก็บความเรียบร้อยของซาก

การบรรจุหีบห่อ

รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า

- (1) ครกหินแกรนิตตาก หรือ Tak Granite Mortar หรือ Krok Hin Granite Tak
- (2) ให้ระบุชื่อและที่อยู่ เบอร์ติดต่อ ของผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้า หรือข้อความอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

(6) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดตาก ตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15 องศา 50 ลิปดา 36 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศา 7 ลิปดา 22 พิลิปดาตะวันออก สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นป่าและภูเขา มีเทือกเขาถนนธงชัยสลับซับซ้อนเป็นแกนกลางของจังหวัด รูปร่างยาวในแนวเหนือ-ใต้ มีความแตกต่างของลักษณะภูมิประเทศ โดยบริเวณทิศใต้จนถึงทิศตะวันตกเฉียงเหนือของพื้นที่เป็นสันเขาวางตัวในแนวตะวันตกเฉียงเหนือถึงตะวันออกเฉียงใต้ และเปลี่ยนแนวการวางตัวเป็นแนวเหนือ-ใต้ ทางทิศเหนือพื้นที่มีลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยที่ราบลุ่มแม่น้ำไปจนถึงเทือกเขาสูง ทำให้ธรณีวิทยามีความแตกต่างและซับซ้อนกันมาก

ในธรณีวิทยาประเทศไทย (กรมทรัพยากรธรณี, 2544, 2552) พื้นที่ของจังหวัดตาก เรียกว่า ธรณีวิทยา แนวตอยอินทนนท์-ตาก และตั้งอยู่ในแผ่นอนุทวีปฉานไทย ช่วงเวลาดังแต่มหายุคพรีแคมเบรียนจนถึงปัจจุบัน (ประมาณ มากกว่า 570 ล้านปี จนถึงปัจจุบัน) หินแกรนิตของจังหวัดตากจัดอยู่ในหินแกรนิตแนวตอนกลางของประเทศไทย เกิดเป็นมวลหินขนาดใหญ่ เป็นแนวยาวติดต่อกัน หินแกรนิตบางส่วนมีลักษณะผลึกแร่เรียงตัวเป็นแถบ เป็นแนวตรงและแถบคดโค้ง มีลักษณะการเรียงตัวของแร่คล้ายหินไนส์ จึงมักถูกเรียกว่า ไนสิกรแกรนิต ซึ่งเชื่อว่าเกิดจากหินแกรนิตถูกบีบอัดตามแนวรอยเลื่อนขนาดใหญ่ หินแกรนิตในจังหวัดตากนี้ เรียกชื่อว่า หินแกรนิตตาก พบกระจายตัวกว้างขวางมาก พบมากทางด้านเหนือและตะวันตกเฉียงเหนือของพื้นที่ตั้งแต่ อำเภอสามเงา อำเภอเมือง อำเภอวังเจ้า และอำเภออุ้มผาง หินแกรนิตเหล่านี้ ประกอบด้วยหินแกรนิตเนื้อละเอียดถึงหยาบ มีผลึกเฟลด์สปาร์ขนาดใหญ่มาก หินแกรนิตบริเวณนี้ มักจะมีสัดส่วนของแร่สีขาวยและแร่สีดำอยู่ในช่วงจำกัดแคบๆ จากการศึกษาอายุหินแกรนิตโดยวิธีไอโซโทปพบว่าหินแกรนิตตาก มีอายุตั้งแต่ 66.4-360 ล้านปี โดยจะพบว่าหินแกรนิตอายุอ่อนจะอยู่ทางด้านทิศตะวันตกของจังหวัด

ด้วยลักษณะพื้นที่และแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว ทำให้ได้หินแกรนิตที่มีลักษณะเฉพาะตัว มีคุณสมบัติ แข็งแกร่ง แข็งแรงทนทาน เหล็กเส้นธรรมดาที่ใช้กึ่งไม่สามารถกึ่งได้ต้องใช้ฟันเลื่อยหิน (ซิกเมนต์) จึงจะสามารถกึ่งกึ่งเนื้อหินได้ ซึ่งเมื่อนำหินแกรนิตตากนี้มาผลิตมาเป็นครกและสาก ทำให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ คงทน แข็งแรง สวยงาม สะดวกในการใช้งาน และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ครกหินแกรนิตตาก”

ประวัติความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ. 2527 มีการเร่งพัฒนาพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยคณะกรรมการเร่งรัด การจัดสร้างพุทธมณฑลและหน่วยงานราชการต่างๆ ได้ติดต่อ นายจิ้นไฮ้ แซ่ลี่ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการทำหินที่อ่างศิลาจังหวัดชลบุรีในสมัยนั้น ทำการสำรวจตรวจหาแหล่งหิน และพบว่าแหล่งหินแกรนิตจาก ตำบลแม่สลิด อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เป็นแหล่งหินแกรนิตคุณภาพดี เนื้อแข็ง คงทน และสวยงาม จึงนำมาผ่าสกัดเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการแกะสลักเป็นสังเขวนียสถาน 4 ตำบล ส่งมอบให้พุทธมณฑล หลังจากนั้น นายจิ้นไฮ้ แซ่ลี่ เห็นว่าหินแกรนิตจากแหล่งดังกล่าวเป็นหินแกรนิตคุณภาพดี เหมาะในการ นำมาทำครกหินและแกะสลักหินเป็นปฏิมากรรมต่างๆ จึงยื่นขออนุญาตหน่วยงานราชการในการทำ เหมือนหิน ระยะเวลาแรกได้สกัดหินในเมืองออกมาเป็นก้อนๆ พอเหมาะแล้วส่งไปแปรรูปเป็นครกหินที่อ่างศิลา จังหวัดชลบุรี ต่อมาเนื่องจากระยะทางไกล และวัตถุดิบหนักขนได้น้อย เพื่อเป็นการประหยัดต้นทุน จึงสอนให้ชาวบ้านใช้เวลาว่างจากการทำนาทำไร่มาทำการตีครกหินและรับซื้อเพื่อไปจำหน่ายที่อ่างศิลาจังหวัด ชลบุรี เมื่อมีการทำครกกันมากขึ้น มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุน ทำให้เกิดเป็นอาชีพหลักในการผลิตครกหิน ระยะเวลาแรกในการผลิตนั้น จะใช้เครื่องมือเครื่องมือดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากช่างทำหินของอ่างศิลา ต่อมาได้มีการ คิดค้นและพัฒนาตัดแปลงเครื่องมือเครื่องมือในการทำครกให้ทันสมัย รวดเร็ว และเป็นมาตรฐานขึ้น ทำให้ได้ รูปทรงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นที่รู้จักแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน จนได้รับการคัดเลือกเป็นสุดยอด ผลิตภัณฑ์ OTOP เด่น ประจำจังหวัดปี พ.ศ. 2556 และมีการจัดงาน เช่นครกหินแกรนิตขึ้นภูเขา ขึ้นครั้งแรก

เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2557 หลังจากนั้นมีการจัดงานในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ณ บริเวณลานตรงข้ามหน้าวัดพระบรมธาตุ อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ภายในงานจะมีกิจกรรม เช่น การแข่งขันเข็นครกหินครกหรรษา เป็นต้น

(7) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การผลิต ครกหินแกรนิตตาก ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ของจังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสامเภา และอำเภอวังเจ้า (รายละเอียดตามแผนที่)

(8) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(1) ครกหินแกรนิตตาก ต้องผลิตในเขตพื้นที่ที่กำหนด และตามกระบวนการผลิตข้างต้น

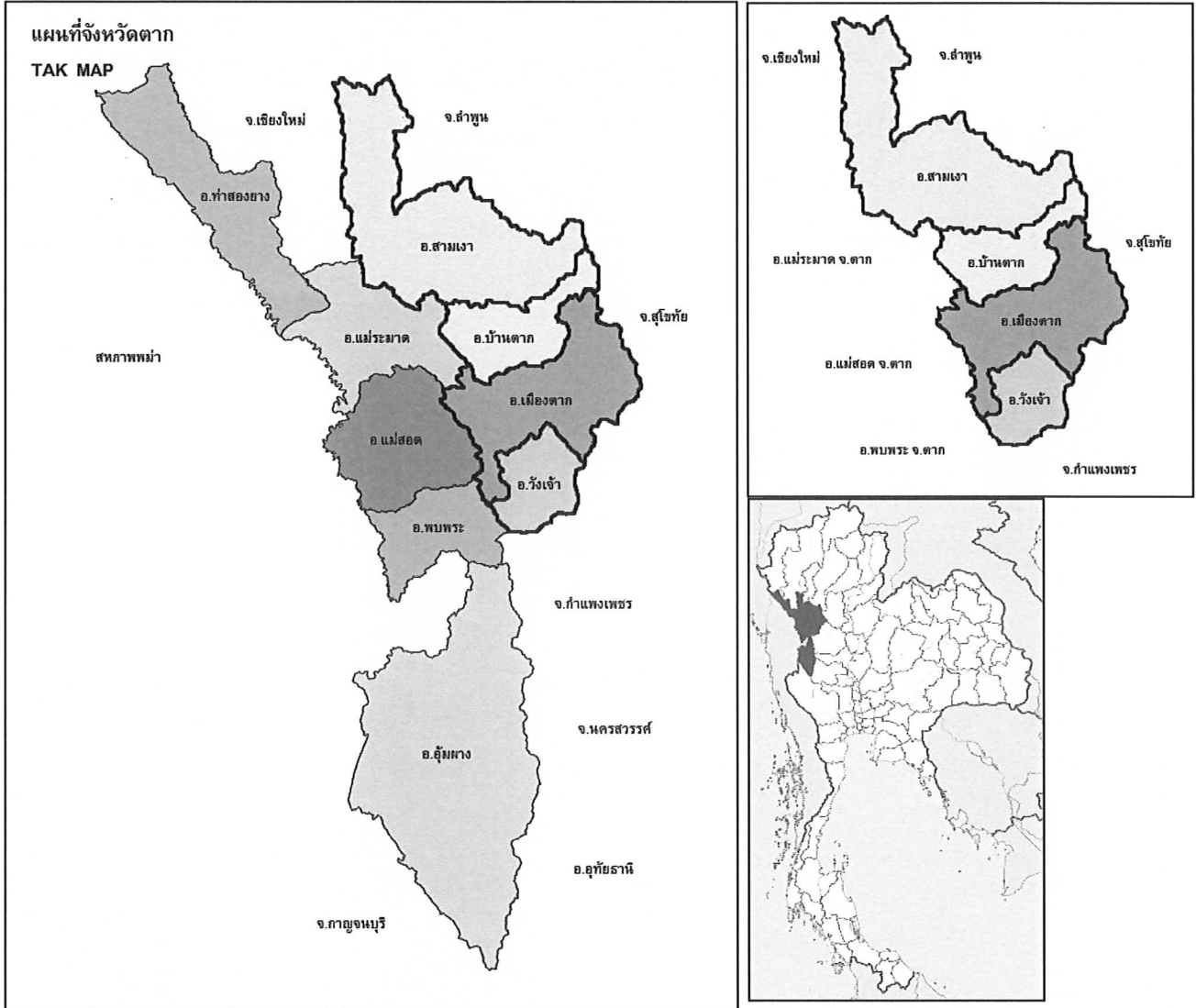
(2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ การขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้า ครกหินแกรนิตตาก รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

(9) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

(1) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครกหินแกรนิตตาก

(2) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ผลิต และผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครกหินแกรนิตตาก และดำเนินการตามแผนการควบคุมตรวจสอบ ทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ ครกหินแกรนิตตาก

ขอบเขตพื้นที่การผลิต ครกหินแกรนิตตาก ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ของจังหวัดตาก ได้แก่
อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า